

بررسی چالش های آموزش مجازی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های استان گیلان

فرشاد ثامنی^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۱۶ تاریخ چاپ: ۱۴۰۱/۰۲/۲۸

چکیده

با اینکه در دهه های اخیر تأکید زیادی بر هوشمندسازی سیستم های آموزشی در ایران شده بود؛ اما موفقیت کیفی و حتی کمی چندان در بستر سازی و ارائه آموزش های مجازی حاصل نشده بود. با شیوع بیماری کرونا در ایران، گسترش استفاده از آموزش مجازی ضرورت پیدا کرد. هدف اصلی از پژوهش حاضر بررسی چالش ها و مشکلات آموزش مجازی در کشور و ارائه راهکارهای بهبود کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های کشور با تأکید بر دانشگاه های گیلان می باشد. داده های میدانی تحقیق به کمک توزیع و جمع آوری پرسشنامه تهیه گردید. این پرسشنامه ها میان ۳۴۴ نفر از اساتید دانشگاه های استان گیلان در سال ۱۳۹۹ توزیع و جمع آوری گردید. این تحقیق اثبات نمود که مشکلات محدودیت های زیرساختی شبکه، عدم آشنایی و آموزش اساتید و دانشجویان به منظور استفاده مناسب از سیستم جدید آموزشی، عدم انگیزه در استفاده از آموزش های مجازی به ترتیب از مهم ترین چالش های سیستم آموزش مجازی است. در نهایت، این پژوهش راهکارهای مناسب برای مقابله با این مشکلات ارائه نمود.

واژگان کلیدی

آموزش مجازی، مشکلات آموزش، کیفیت یادگیری، فناوری اطلاعات و ارتباطات.

^۱ گروه اقتصاد و مدیریت، واحد رودسر و املش، دانشگاه آزاد اسلامی، رودسر، ایران. (* نویسنده مسئول: farshadsameni@gmail.com).

مقدمه

نظام آموزش مجازی به سیستمی گفته می‌شود که دانش پژوهان و اساتید از طریق آن بتوانند بدون حضور فیزیکی در کلاس درس، همه امور مربوط به تحصیل و آموزش را انجام دهند. آموزش مجازی تحصیل و استفاده از دانش توزیع شده و در اصل تسهیل یافته از طریق وسایل الکترونیکی مانند اینترنت، ماهواره، نوارهای سمعی-بصری، تلویزیون و ... می‌باشد (ذاکری، ۱۳۸۱؛ ۲۲). شیوع بیماری کووید-۱۹، سیستم‌های بهداشتی، درمانی جهان را با چالش‌های متعددی روبرو نمود. شیوع این بیماری همچنین سایر حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و آموزشی را تحت تأثیر قرار داد. در ایران برای کاهش شیوع ویروس کرونا آموزش حضوری در مدارس و دانشگاه‌ها تعطیل گردید. در حوزه آموزش و پرورش، آموزش از طریق تلویزیون و با همکاری شبکه آموزش ارائه شد و هدف اصلی آن رعایت عدالت آموزشی عنوان شد. به مرور، دانشگاه‌های مختلف کشور ملزم به استفاده از سامانه‌های متمرکز آموزشی شدند و اساتید و دانشجویان، پس از ثبت‌نام در این سامانه‌ها از قابلیت‌های این سامانه‌ها بهره‌مند شدند. این سامانه‌ها عموماً از قبل طراحی شده بودند و در برخی دانشگاه‌ها از آن استفاده می‌شد؛ اما به شکل سراسری در تمام دانشگاه‌ها به کار گرفته نشده بود و عامل رونق این سامانه‌ها، شیوع بیماری کووید ۱۹ بود. با این وجود این سامانه‌ها هم سامانه‌های ایده‌آلی نبوده‌اند و جوابگوی حجم بالای مراجعات دانشجویان و اساتید کل کشور نبوده و دانشجویان و اساتید با مشکلاتی از قبیل کندی سرعت اینترنت، فضای محدود برای بارگذاری و تعامل کم‌تر استاد و دانشجو مواجه می‌شوند. اشتراک دانش به کمک فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌تواند ثروت جامعی را برای ملت‌ها در قالب آموزش بهتر، سلامت پایدار احساس اجتماعی ارتباط کیفیت زندگی را به همراه آورد (پاندیاوگور، ۲۰۱۱). یکی از عرصه‌هایی که می‌توان از تحولات دنیای مجازی بهره‌فراوانی برد؛ نظام آموزش است. نمونه بارز این نظام جدید نظام آموزش مجازی دانشگاه‌های مجازی است که قدمت آن به اواخر دهه ۸۰ و اوایل دهه نود میلادی بر می‌گردد (تفاخری، ۱۳۸۴، ص ۱۳). با توجه به شیوع ویروس کرونا و عدم برگزاری کلاس‌های حضوری و فیزیکی در مدارس آموزش مجازی با داشتن امکانات ارتباط کافی و با احتساب شبکه‌های ملی و جهانی ارتباط استاد و دانشجو را با یکدیگر و دسترسی آن را به منابع عظیم علمی و محتوای آموزشی فراهم می‌کند. در آموزش مجازی یکی از هدف‌های عالی نظام تعلیم و تربیت افزایش کیفیت یادگیری دانشجویان و رشد علمی و فرهنگی آن‌ها می‌باشد. استفاده از آموزش الکترونیکی و فناوری‌های نوین آموزشی در دانشگاه‌ها و بهره‌گیری از آن‌ها در مراکز آموزشی هر چند که نمی‌تواند تنها ابزار مقابله با تهدیدها و رهایی از امواج خروشان تغییرات پرشتاب جامعه بشری باشد؛ اما به محیط‌های آموزشی نوید می‌دهد که با استفاده مستمر از این فناوری-ها حداقل در امر آموزش گامی موثر برمی‌دارند (جانقربان، ۱۳۹۶). در ایام شیوع بیماری کرونا اهمیت آموزش مجازی و فراهم کردن زیرساخت‌های لازم برای توسعه فرصت آموزش از راه دور و آموزش مجازی دو چندان از قبل شده است و گوشی هوشمند در دسترس‌ترین وسیله در بین اساتید و دانشجویان می‌باشد (تسنیم، ۱۳۹۸). البته آموزش مجازی از طریق اینترنت یا آموزش الکترونیکی در ایران صنعتی نوپا در تکنولوژی آموزش از راه دور است؛ بنابراین مراکز و موسسات آموزشی به ویژه دانشگاه‌ها در تلاشند تا هر چه سریع‌تر آموزش‌ها را با ساختار استاندارد و متناسب با کشور خودمان ارائه دهند (شاه بیگی و نظری، ۱۳۹۰). شیوع ویروس کرونا تأثیر عمیق و گسترده‌روانی بر روی دانشجویان و دانش‌آموزان و همه فعالان عرصه آموزش، محدودیت زمان برای ترم تحصیلی، حجم و محتوای زمان بندی شده و اینکه عمده دروس برای فضای حقیقی و حضوری طراحی شده است و ارائه آن در فضای مجازی نیاز به تغییر محتوا یا تبدیل

محتوا در فرمت متناسب با فضای مجازی دارد. کمرنگ شدن فضای احساسی و عاطفی در فضای مجازی از موارد چالش برانگیز است (هدایتی، ۱۳۹۹). ابهام در مورد کیفیت محتوای ارائه شده از طریق فناوری اطلاعات و معیارهای سنجش در آموزش از طریق شبکه های اجتماعی، از جمله محدودیت های توسعه آموزش از طریق فناوری های اطلاعاتی است (ابراهیمزاده، ۱۳۸۶). کیفیت در یادگیری به منظور هدر نرفتن سرمایه های انسانی منابع مادی و مالی لازم و هماهنگی بین توسعه نظام های آموزشی و کارایی آن امری ضروری است (نوه ابراهیم و کریمی، ۱۳۸۵). هدف اصلی از پژوهش حاضر بررسی چالش ها و مشکلات آموزش مجازی در کشور و ارائه راهکارهای بهبود کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های کشور با تأکید بر دانشگاه های گیلان می باشد.

فرضیات تحقیق

۱. بین کیفیت زیرساختی شبکه ای اینترنتی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان رابطه معناداری وجود دارد.
۲. بین سطح آشنایی اساتید به منظور استفاده مناسب از سیستم جدید آموزشی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان رابطه معناداری وجود دارد.
۳. بین سطح آشنایی دانشجویان به منظور استفاده مناسب از سیستم جدید آموزشی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان رابطه معناداری وجود دارد.
۴. بین انگیزه در استفاده از آموزش های مجازی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان رابطه معناداری وجود دارد.

مبانی نظری و ادبیات پژوهش

تدریس مجازی یا الکترونیکی، آموزش مبتنی بر وب فناوری های ارتباطی از راه وسایل ارتباطی و شبکه های رایانه ای به ویژه اینترنت است. ما در عصر شبکه زندگی می کنیم عصری که در آن شکل گیری شبکه های گوناگون اجتماعی آنلاین شیوه های ارتباطی و اطلاع رسانی نوینی به عرصه گسترده ارتباطات اجتماعی معرفی کرده است (میرمحمد صادقی، ۱۳۹۱؛ ص ۱۰). منظور از آموزش مجازی E-learning یا آموزش الکترونیکی است که با بهره گیری از سیستم الکترونیکی مثل کامپیوتر و اینترنت و با هدف یادگیری آسان تر و صرفه جویی در زمان و مکان صورت می گیرد (میرزاپور، ۱۳۸۶). یادگیری الکترونیک تعریف نوینی از یادگیری و آموزش است که بر اساس تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات بنا شده است. آموزش الکترونیک را با اصطلاح آموزش مجازی نیز بیان می کنند. آموزش مجازی یادگیری و توزیع محتوا را آسان تر کرده و به زمان و مکان و محدوده جغرافیایی خاصی محدود نیست. این روش به دانشجویان و کاربران آموزشی اجازه تغییر و تبادل عقاید و اطلاعات شان از طریق تکنولوژی اطلاعات داده می شود ابزارهای قابل توجه در محیط یادگیری الکترونیکی مواردی از قبیل محتوا ارائه شده سودمند، انیمیشن ها، گرافیک ها، ویدیوها، ابزارهایی برای ارتباطات همزمان و غیرهمزمان بین مدرسان و کاربران از قبیل ایمیل، چت، بلاگ ها، ویکی ها و شبکه های اجتماعی و ... می باشد (زرقانی و همکاران، ۱۳۹۴).

آموزش الکترونیکی به انسان قدرت یادگیری خارج از محیط فیزیکی کلاس را می دهد (موحد محمدی، ۱۳۸۲: ۹۸). اشتراک دانش به کمک فناوری اطلاعات و ارتباطات می تواند ثروت جامعی را برای ملت ها در قالب آموزش بهتر، سلامت پایدار احساس اجتماعی ارتباط کیفیت زندگی را به همراه آورد (پاندیاوگور^۱، ۲۰۱۱). یکی از عرصه هایی که

می‌توان از تحولات دنیای مجازی بهره فراوانی برد؛ نظام آموزش است. نمونه بارز این نظام جدید نظام آموزش مجازی دانشگاه‌های مجازی است که قدمت آن به اواخر دهه ۸۰ و اوایل دهه نود میلادی بر می‌گردد (تفاخری، ۱۳۸۴، ص ۱۳). تاکنون تحقیقات بسیار زیادی در زمینه استفاده از فضای مجازی و تاثیر آن بر ابعاد مختلف زندگی از جمله آموزش صورت گرفته است. ورود فناوری و وسایل ارتباط جمعی در آموزش، آموزش سنتی و تعاملات آموزشی را تحت تاثیر قرار داده و سبب شده تا شاهد تغییراتی در فرآیند آموزش نسل جوان باشیم (باقرزاده، ۱۳۹۹). همانطوری که بیان شد؛ سابقه بهره‌گیری از آموزش غیر حضوری مبتنی بر فناوری در اوایل دهه ۱۸۰۰ میلادی باز می‌گردد. ابزارهای مانند اسلاید و تصاویر متحرک با تولید و توسعه وسایل سمعی بصری به عنوان ابزار کمک آموزشی به کلاس درس راه یافت و ظهور صنعت تلویزیون نقطه عطفی در روند تکمیل آموزش از راه دور پدید آورد. در سیر تکوین آموزش و آموزش از راه دور همزمان با تغییر شکل از متون نوشتاری به تلویزیون آموزشی تحول بزرگ مشاهده می‌شود، اولین شکل آموزش از راه دور در اروپا به صورت دوره‌های مکاتباتی آغاز شد. این شکل از آموزش تا اواسط قرن حاضر به صورت مطلوب پذیرفته شده بود تا زمانی که رادیو و تلویزیون آموزشی به شهرت رسید. در حال حاضر معروف‌ترین ابزار ارتباطی رایانه‌ای عبارتند از پست الکترونیکی با استفاده از تابلوهای اعلانات و اینترنت کنفرانس‌های شنیداری و تلفنی و کنفرانس‌های تصویری با استفاده از یک یا دو ویدیو و استماع دو طرفه از طریق ضبط صوت کابل تلفن نسوج نوری ماهواره و مایکروویو مدار بسته (شاه بیگی و نظری، ۱۳۹۰). امروزه آموزش مجازی در شرف تبدیل شدن به یکی از مهم‌ترین روش‌های آموزشی است. فناوری اطلاعات فرصت‌های بسیار زیادی را برای آموزش ایجاد کرده است. در واقع آموزش الکترونیکی آموزش از راه دور بر مبنای فناوری است؛ به عبارت دیگر محتوای دوره آموزشی با استفاده از انتقال صدا تصویر و متن ارائه می‌شود. استفاده از تجهیزات و امکانات پیشرفته‌تر امکان ارائه اطلاعات و دانش را با کیفیت بهتر و بالاتر فراهم می‌سازد. از طرف دیگر مسائل مرتبط با فناوری اطلاعات شامل عواملی از قبیل هزینه‌ها و خرابی مداوم تجهیزات و امکانات به عنوان موانع کلیدی یادگیری الکترونیکی به شمار می‌رود. همچنین کمبود منابع انسانی ماهر، محدودیت‌های اقتصادی و کاربرد نادرست فناوری اطلاعات به عنوان موانع اساسی کاربرد فناوری اطلاعات در سازمان‌ها ذکر شده است (تاریخی و جعفر نژاد، ۱۳۸۹). مهم‌ترین عوامل موجود در زمینه موانع و مشکلات آموزش الکترونیکی که سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان باید در نظر بگیرند عبارتند از: خط مشی‌های جامع آموزشی و برنامه ریزی؛ زیرساخت‌ها؛ چالش‌های پداگوژیکی؛ چالش‌های سازمانی؛ چالش‌های تکنولوژیکی. درنت ۵ و ملسن ۶ موانع اصلی در آموزش مجازی را عدم همکاری کادر مدیریتی در استفاده از فن آوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه درسی مدرسه شناسایی کرده‌اند و همچنین والدز ۷ موانع کاربرد فناوری را چنین بیان می‌کند: (۱) دانش ناکافی معلمان (۲) کیفیت پایین دسترسی به اینترنت (۳) وجود فیلترهای زیاد که دسترسی به سایت‌های گوناگون را محدود می‌کند (۴) ارتباط ضعیف تکالیف درسی با فناوری اطلاعات و ارتباطات (درنت و ملسن، ۲۰۰۷؛ والدز، ۲۰۰۵ به نقل از فرج‌اللهی ۱۳۹۲) کیان (۱۳۹۳) نگرانی عمده استفاده از آموزش مجازی دور شدن از روابط انسانی و حرکت به سوی دنیای مجازی است. ارتباط رو در رو با معلم باعث اضطراب در بعضی از فراگیران می‌شود و برنامه‌های آموزش الکترونیکی کنونی از کیفیت لازم برخوردار نیست. عدم وجود زیرساخت‌های لازم برای آموزش مجازی با کمک اینترنت از قبیل محدودیت در پهنای باند که باعث کارایی کمتر در صدا، ویدیو و تصاویر متحرک می‌باشد و اینها باعث اتلاف وقت زیادی می‌شود. با این حال با توجه به هزینه‌های پایین آموزش الکترونیکی استفاده از آن در آموزش دانشگاهی ایران

پیشنهاد شده است گسترش چشمگیر آموزش الکترونیکی در دنیا و همچنین استفاده روز افزون آن در دانشگاه‌های ایران و با توجه به نقش محوری دانشجویان در سیستم‌های آموزشی ضرورت مطالعه بیشتر در رابطه با شناخت آگاهی و نگرش آنان در استفاده از روش‌های آموزش الکترونیک روشن می‌گردد. اگرچه بدیهی است که تکنیک‌های آموزش الکترونیکی دارای فواید شناخته‌شده‌ای است؛ اما اجرای موفق آن تابع عوامل متعددی از جمله نگرش دانشجویان و درک آنان در استفاده از این روش، نگرش آنها در استفاده از تکنولوژی و همچنین اطلاعات تکنولوژیکی است (پاک سرشت و همکاران، ۱۳۹۵).

تعریف کیفیت و مشتقات آن (تضمین کیفیت، کنترل کیفیت، ممیزی کیفیت، مدیریت جامع کیفیت و افزایش کیفیت) دارای چالش‌های فراوانی است که ناشی از کنار هم قرار گرفتن علایق، انتظارات و خواست‌های ذینفعان است (روح‌اله و همکاران، ۱۳۹۰) کیفیت در یادگیری به منظور هدر نرفتن سرمایه‌های انسانی منابع مادی و مالی لازم و هماهنگی بین توسعه نظام‌های آموزشی و کارایی آن امری ضروری است (نوه ابراهیم و کریمی، ۱۳۸۵). کیفیت در آموزش عالی عبارت است از برآوردن انتظارات فرد و جامعه از طریق آموزش پژوهش و عرضه خدمات تخصصی از این رو کیفیت دانشگاهی و مطلوبیت یادگیری دانشجویان کیفیت پژوهش‌های انجام شده و کیفیت خدمات تخصصی که اعضای دانشگاه برای حل مسائل جامعه عرضه می‌کند و نیز کوششی است که در راستای گسترش مرزهای دانش و انجام می‌- رسانند (مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران، ۱۳۹۰). برخی از مولفه‌های کیفیت یادگیری در موسسات آموزش عبارت است از: سبک‌های یاددهی - یادگیری مدرسان بر اساس تفاوت‌های فردی فراگیران، میزان مشارکت و همکاری فراگیران، میزان اطلاعات مفید و کاربردی که به فراگیران در دوره‌های آموزش ارائه می‌شود، سازماندهی دوره‌های آموزش، اهداف یادگیری، توجه به روش‌های هزینه و ... (فلاح و همکاران، ۱۳۹۷).

دیدگاه اکثر اساتید نسبت به بکارگیری آموزش مجازی بجای آموزش سنتی بسیار مثبت و همگام با پیشرفت تکنولوژی در دنیا می‌باشد و معتقد هستند که روش‌های گوناگون آموزش مجازی با ایجاد امکان ضبط صدا یا انتشار و پخش جزوات الکترونیک و سی‌دی‌های آموزشی در مقابل روش یادداشت برداری در زمان تدریس و تهیه جزوات دستی در ارتقاء کیفیت آموزش موثرتر است؛ اما مانوس بودن و آشنایی با ابزارها و شیوه‌های سنتی ارائه آموزش حتی با وجود زمان بر بودن و کارایی کمتر دلیلی است که برخی اساتید ترجیح می‌دهند متکی به همان ابزارهای قدیمی ارائه آموزش باشند البته در این راستا در دسترس نبودن منابع آموزشی و امکانات و بستر فرهنگی نیز مزید بر علت است (فارغ زاده و کاشی، ۱۳۹۳). آموزش مجازی معتقد است که کسب دانش محدود به محیط خاص نیست و وظیفه معلم به عنوان راهنما، مشاور طراحی و ایجاد محیط یادگیری است. رویکرد سنتی تکرار را برای یادگیری مهم می‌داند ولی رویکرد مجازی معتقد است که هر دانشجو ویژگی‌ها و استعداد‌های منحصر به فرد دارد و هر دانشجو استعداد خودش را می‌یابد (غلامی، جلالی فرد، ۱۳۹۸). یادگیری الکترونیک عبارت است از رویکرد خلاقانه برای انتقال بینش‌ها، مهارت‌ها و اطلاعاتی که به منظور خاص طراحی شده، فراگیر محور، تعاملی، انعطاف پذیر و قابل گسترش و نوآورانه بوده. این اطلاعات برای هر کسی، هر کجا و هر زمان قابل استفاده بوده و تمام جنبه‌ها و الزامات آموختن و تدریس را در بر می‌- گیرند (امسیت^{۱۱} و همکاران، ۲۰۲۰). مهارت معلم در آموزش سبب تلفیق فناوری با فرایند یاددهی - یادگیری شده و موجب تشویق دانش آموزان در جهت درگیر شدن فعال در یادگیری می‌شود (فاروغ^{۱۲}، ۲۰۱۹). ایجاد بسترهای آموزش مجازی و تبدیل آن‌ها به مکمل با کیفیت بالا برای فرآیندهای آموزش و ادغام آنها به صورت علمی موجب به دست

آمدن دستاوردهای قابل توجه و افزایش نوآوری می‌شود (ولنسیا^{۱۳}، ۲۰۱۸). بسترهای آموزش مجازی با محتوای مورد آموزش مرتبط هستند و سعی می‌شود که علی‌رغم موانع و چالش‌های موجود در محیط یادگیری مجازی رابطه بین محتوا و نحوه دسترسی به آن را در جامعه ارتقا دهند (والی^{۱۴} و باربور^{۱۵}، ۲۰۲۰).

مروری بر مطالعات گذشته

در پژوهشی که توسط کیان در سال ۱۳۹۳ با عنوان چالش‌های آموزش مجازی با بررسی روایت آنچه در دانشگاه آموخته نمی‌شود، انجام شد به این نتیجه دست پیدا کردند که باید فقدان ارتباط چهره به چهره با شرایطی نظیر تعاملی‌تر شدن محیط یادگیری همراه با قابلیت فناوری‌های تصویری جبران شود. آموزش مبتنی بر حل مسئله، اجازه بروز ایده‌های فی‌البداهه و خلاق از سوی دانشجویان، بازخورد فوری از سوی استاد و افزایش هم‌اندیشی میان استادان می‌تواند پویایی محیط آموزش مجازی را ارتقا دهد. در پژوهشی دیگر که توسط قربانخانی و صالحی در سال ۱۳۹۵ با عنوان بازنمایی چالش‌های آموزش مجازی در نظام آموزش عالی ایران با روش پدیدارشناسی انجام دادند دریافتند که آموزش مجازی در نظام عالی آموزش عالی با چالش‌های متنوع و متفاوتی مواجه هستند و تا رسیدن به شرایط بهینه فاصله دوچندانی داشته و بهبود کیفیت آن مستلزم نگاه جدی متولیان و دوری از طرز تلقی آموزش درجه دوم به این قبیل آموزش‌ها است. در زمستان سال ۱۳۹۹ پژوهشی تحت عنوان مطالعه نقش آموزش مجازی در روابط بین فردی ادارک شده دانش‌آموزان نسبت به معلمان توسط خضری، وحدانی و محمود پور انجام شد دریافتند که ارتباط دانش‌آموزان با معلمانشان در آموزش مجازی، در ۴ حوزه تغییر کرده است؛ الف) محدود شدن ارتباطات، ب) سردرگمی در شرایط جدید ج) تفاوت آموزش غیرحضوری و حضوری د) آماده نبودن زیرساخت‌ها. از پژوهشی که توسط صابری و شریف زاده در سال ۱۳۹۸ با عنوان ارزیابی برنامه درسی اجرا شده در آموزش‌های مجازی دانشگاه فرهنگیان با بررسی جایگاه نیازها، محتوای و روش در آموزش‌های مجازی انجام شده است به این نتیجه رسیدند که از نظر دانشجویان دانشگاه فرهنگیان محتوای ارائه شده در دوره‌های آموزش مجازی مطلوب است. از نظر آن‌ها مهم‌ترین عوامل اثر بخش در دوره آموزش مجازی محتوای دوره است و دانشجویان از این امر رضایت دارند؛ ولی عوامل توجه به نیازهای دانشجویان و روش‌های تدریس اساتید در دوره‌های مجازی نامطلوب است؛ ولی به طور کلی یافته‌های تحقیق نشان داد به طور میانگین از نظر دانشجویان دوره‌های آموزش مجازی دانشگاه فرهنگیان نامطلوب است. در پژوهشی دیگر که توسط جزینی در سال ۱۳۹۷ با عنوان تاثیر دوره‌های آموزش مجازی دانشگاه‌ها و موسسات غیرانتفاعی بر توسعه دانش انجام شد دریافتند که دوره‌های آموزش مجازی بر توسعه دانش و از نظر محتوا، سازماندهی مواد آموزشی، انعطاف پذیری، حجم کاری و روش‌های ارزشیابی، عناصر فعالیت‌های یاددهی یادگیری، بازخورد ارائه شده، کمک‌رسانی به دانشجویان و توانایی ایجاد انگیزه به دانشجویان، اثر بخش است. نتایج تحقیقات نشان داد که کاربرد فناوری اطلاعات و توسعه آموزش مجازی در موسسه مورد مطالعه در یادگیری و آموزش دانشجویان تاثیر گذار است. در سال ۲۰۱۷ کبریتیچی، لیسچوتز و سنتیاگو پژوهشی با عنوان مشکلات و چالش‌های آموزش آنلاین موفق در آموزش عالی انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که این مشکلات مربوط به فراگیران، مربیان و محتوا می‌شود. چالش فراگیران شامل انتظارات فراگیران، آمادگی و هویت و مشارکت در آموزش آنلاین است. مشکلات مربیان شامل روش‌های تدریس آنلاین، نداشتن ارتباط چهره به چهره، مدیریت زمان می‌باشد و مشکلات مربوط به ارائه محتوا شامل نقش مربیان در توسعه محتوا، ادغام چندین رسانه برای تولید محتوا نقش استراتژی‌های آموزشی برای تولید محتوا است. نظام آموزشی برای رفع چنین چالش‌ها و

مشکلاتی باید امکانات پیشرفته‌ای در اختیار مربیان قرار دهد. علاوه بر آن آموزش فراگیران و پشتیبانی فنی برای توسعه حرفه‌ای محتوا انجام دهد و در پژوهش که توسط هارلبوت در سال ۲۰۱۸ با عنوان یادگیری آنلاین در مقابل یادگیری سنتی به همراه مقایسه پیشرفت دانش آموزان انجام شده است؛ دریافتند که دانش آموزانی که در کلاس‌های سنتی درس می‌خوانند به طور کلی نمرات بالاتری را نسبت به دانش آموزانی که در کلاس‌های آنلاین شرکت داشتند کسب کرده‌اند البته تفاوت‌های دیگری هم وجود داشت که به عملکرد کلی کمک کردند اما نظرات مربیان راجع به هر دو گروه دانش آموزان بسیار کمک کننده بوده است. دانش آموزان در بخش آموزش مجازی گزارش کردند که آن‌ها احساس راحت بیشتر در آموزش مجازی داشته‌اند. در پژوهشی که توسط راشد ابوبکر، امیرودین و نورانیزا در سال ۲۰۲۰ انجام گرفته است به این نتیجه دست پیدا کرده‌اند که چالش‌های اصلی و کلیدی که دانش آموزان در آموزش مجازی با آن رو به رو هستند چالش‌های خودتنظیمی و چالش‌های استفاده از تکنولوژی هستند و چالش اصلی معلم‌ها استفاده از تکنولوژی برای تدریس است، چالش‌های اصلی برای موسسه‌های تحصیلی ارایه فناوری‌های مناسب آموزشی و حمایت آموزشی از معلمان است و در پژوهشی که توسط دامفورد و میلر در سال ۲۰۱۸ انجام شد به این نتایج دست یافتند که بین گذراندن دوره‌های کلاس‌های آنلاین و مشارکت فراگیران ارتباط معناداری وجود دارد. دانش آموزانی که دوره‌های آنلاین بیشتری را گذرانده بودند از استدلال‌های کمی استفاده می‌کردند و کمتر درگیر مشارکت‌های کلاسی می‌شدند. تعاملات دانشجویان با استاد، افراد مختلف در مقایسه با هم‌تایان که آموزش حضوری داشته‌اند بسیار کمتر است در نتیجه این افراد از کیفیت پایین تری از تعاملات و روش‌های آموزشی برخوردار می‌شوند. گرچه آموزش مجازی امکان ایجاد نوع خاصی از مشارکت را دارد اما ممکن است برای افرادی بازدارنده باشد پس مربیان باید از روش‌های تشویق کننده برای مشارکت کنندگان استفاده کنند. آلاوامله، آل صاحت و آل توایت در سال ۲۰۲۰ پژوهشی تحت عنوان تاثیر یادگیری آنلاین بر ارتباط بین مربیان و متربیان در طول بیماری کوید-۱۹ انجام دادند؛ به این نتایج رسیدند که فراگیران به دلیل مشکلات زیادی که در هنگام شرکت در کلاس‌های آنلاین با آن رو به رو می‌شوند؛ مانند عدم انگیزه، عدم درک مطلب، کاهش ارتباط بین فراگیران و همچنین فراگیر و مربیان، احساس انزوا ناشی از کلاس‌های آنلاین و ... کلاس‌های درس حضوری را به کلاس‌های آنلاین ترجیح می‌دهند.

روش‌شناسی پژوهش

هدف اصلی این تحقیق بررسی چالش‌ها و مشکلات آموزش مجازی در کشور و ارایه راهکارهای بهبود کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه‌های کشور با تأکید بر دانشگاه‌های گیلان می‌باشد. این تحقیق نیز بر اساس هدف از نوع کاربردی است و از نظر روش گردآوری داده‌ها مطالعه توصیفی است و هدف آن تعیین وجود، میزان و نوع رابطه بین متغیرهای مورد آزمون است. همچنین در پژوهش حاضر از نرم‌افزار اس پی اس اس استفاده می‌شود. جامعه آماری تحقیق حاضر کلیه اساتید و اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های استان گیلان می‌باشد. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است. این فرمول یک روش تعیین حجم نمونه در روش تحقیق است. این روش توسط ویلیام کوکران William Cochran به سال ۱۹۳۱ ارائه شد. با استفاده از این فرمول کوکران می‌توان حداقل حجم نمونه لازم برای یک جامعه آماری را برآورد کرد. بر اساس این فرمول تعداد ۳۴۶ نفر حجم نمونه انتخاب شدند. این تحقیق برای انجام تحلیل آماری از پرسشنامه استفاده کرد. این تحقیق در طراحی پرسشنامه‌های علاوه بر استفاده از نظرات اساتید و متخصصان دانشگاهی، مطالعات گذشته را نیز مدنظر قرار داد. لذا سؤالات پرسشنامه به صورت بسته شامل پاسخ

های ۵ گزینه ای و ۳۱ سؤالی بر اساس طیف لیکرت طراحی گردید و روایی محتوا پرسشنامه با تایید چند نفر از اساتید دانشگاه انجام شد. به دلیل اینکه ممکن بود برخی پرسشنامه ها بازگردانده نشود، تعداد ۳۶۰ پرسشنامه توزیع و با جمع آوری ۳۴۶ پرسشنامه (رسیدن به تعداد مورد نظر) فرایند جمع آوری پرسشنامه ها قطع گردید. میزان اعتبار پرسشنامه های تحقیق به کمک روش آلفا کرونباخ مورد سنجش قرار گرفت. با توجه به جدول ضرایب جدول آلفای کرونباخ، همه ضرایب متغیرهای تحقیق بالای هفتاد درصد بوده؛ که نشان دهنده پایایی بسار خوب می باشد.

یافته های پژوهش

آزمون فرضیه اول

۱. بین کیفیت زیرساختی شبکه ای اینترنتی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به نتایج به دست آمده از رابطه رگرسیونی و ضریب متغیر مستقل در معادله فرضیه اول که توسط بسته نرم افزاری اس پی اس اس استخراج شده است؛ ضریب رگرسیونی عامل کیفیت زیرساختی شبکه ای اینترنتی تقریباً برابر ۰,۳۶ است؛ و با در نظر گرفتن سطح اطمینان ۹۵٪ و سطح معنی ۵٪ این ضریب از نظر آماری معنی دار است؛ بنابراین این فرضیه در سطح معنی دار ۵٪ پذیرفته می شود؛ به عبارت دیگر بین کیفیت زیرساختی شبکه ای اینترنتی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان رابطه آماری مثبت و معنی داری وجود دارد. به این معنی که بهبود زیرساختی شبکه ای اینترنتی باعث ارتقای کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان می شود.

جدول ۱: ضرایب رگرسیونی فرضیه اول

Coefficients ^a					
Model	Unstandardized Coefficients B	Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
1 (Constant)	-.004	.367		-.011	.992
Level of IT	.364	.011	.854	11.583	.000

a. Dependent Variable: Learning Quality

آزمون آنوا و آزمون P-Value نیز معنی داری ضریب رگرسیونی این فرضیه را تایید می کند. مقدار P-Value در جدول آنوا تقریباً معادل صفر می باشد؛ بنابراین می توان گفت؛ رابطه همبستگی بین کیفیت زیرساختی شبکه ای اینترنتی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان از نظر آماری معنی دار است. میزان احتمال همبستگی میان دو دسته داده در آینده توسط ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل مشخص می شود. ضریب تعیین تعدیل شده در آزمون فرضیه اول برابر با ۸۹٪ است؛ بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت؛ احتمال همبستگی بین کیفیت زیرساختی شبکه ای اینترنتی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان معادل ۸۹٪ می باشد. این همبستگی مستقیم بوده و بنابراین در واقع با بهبود کیفیت زیرساختی شبکه ای اینترنتی، سطح کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان افزایش می یابد.

آزمون فرضیه دوم

۲. بین سطح آشنایی اساتید در استفاده مناسب از سیستم جدید آموزشی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه‌های گیلان رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به نتایج به دست آمده از رابطه رگرسیونی و ضریب متغیر مستقل در معادله فرضیه دوم که توسط بسته نرم افزاری اس پی اس اس استخراج شده است؛ ضریب رگرسیونی عامل سطح آشنایی اساتید تقریباً برابر ۰,۲۸ است؛ و با در نظر گرفتن سطح اطمینان ۹۵٪ و سطح معنی ۵٪ این ضریب از نظر آماری معنی دار است؛ بنابراین این فرضیه در سطح معنی دار ۵٪ پذیرفته می شود؛ به عبارت دیگر بین سطح آشنایی اساتید در استفاده مناسب از سیستم جدید آموزشی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه‌های گیلان رابطه آماری مثبت و معنی داری وجود دارد. به این معنی که ارتقای سطح آشنایی اساتید باعث افزایش سطح کیفی خدمات آموزشی در دانشگاه‌های گیلان می شود.

جدول ۲: ضرایب رگرسیونی فرضیه دوم

Coefficients ^a					
Model	Unstandardized Coefficients B	Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
1 (Constant)	-1.419	.427		-3.322	.002
Teachers	.282	.020	.882	13.236	.000

a. Dependent Variable: Learning Quality

آزمون آنوا و آزمون P-Value نیز معنی داری ضریب رگرسیونی این فرضیه را تایید می کند. مقدار P-Value در جدول آنوا تقریباً معادل صفر می باشد؛ بنابراین می توان گفت؛ رابطه همبستگی سطح آشنایی اساتید در استفاده مناسب از سیستم جدید آموزشی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه‌های گیلان از نظر آماری معنی دار است. در این فرضیه نیز، میزان احتمال همبستگی میان دو دسته داده در آینده توسط ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل مشخص می شود. ضریب تعیین تعدیل شده در آزمون فرضیه دوم برابر با ۰,۸۱ است؛ بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت؛ احتمال همبستگی بین سطح آشنایی اساتید در استفاده مناسب از سیستم جدید آموزشی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه‌های گیلان معادل ۰,۸۱ می باشد. این همبستگی مستقیم بوده و بنابراین در واقع با بهبود سطح آشنایی اساتید در استفاده مناسب از سیستم جدید آموزشی سطح کیفیت خدمات آموزشی افزایش می یابد.

آزمون فرضیه سوم

۳. بین سطح آشنایی دانشجویان در استفاده مناسب از سیستم جدید آموزشی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه‌های گیلان رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به نتایج به دست آمده از رابطه رگرسیونی و ضریب متغیر مستقل در معادله فرضیه سوم که توسط بسته نرم افزاری اس پی اس اس استخراج شده است؛ ضریب رگرسیونی عامل سطح آشنایی اساتید تقریباً برابر ۰,۴۲ است؛ و با در نظر گرفتن سطح اطمینان ۹۵٪ و سطح معنی ۵٪ این ضریب از نظر آماری معنی دار است؛ بنابراین این فرضیه در سطح معنی دار ۵٪ پذیرفته می شود؛ به عبارت دیگر بین سطح آشنایی دانشجویان در استفاده مناسب از سیستم جدید آموزشی

و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان رابطه آماری مثبت و معنی داری وجود دارد. به این معنی که ارتقای سطح آشنایی دانشجویان باعث افزایش سطح کیفی خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان می شود.

جدول ۳: ضرایب رگرسیونی فرضیه سوم

Coefficients ^a					
Model	B	Unstandardized Coefficients Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
1 (Constant)	-1.498	.726		-2.064	.044
Students	.425	.034	.744	7.873	.000

a. Dependent Variable: Learning Quality

آزمون آنوا و آزمون P-Value نیز معنی داری ضریب رگرسیونی این فرضیه را تایید می کند. مقدار P-Value در جدول آنوا تقریباً معادل صفر می باشد؛ بنابراین می توان گفت؛ رابطه همبستگی سطح آشنایی دانشجویان در استفاده مناسب از سیستم جدید آموزشی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان از نظر آماری معنی دار است. در این فرضیه نیز، میزان احتمال همبستگی میان دو دسته داده در آینده توسط ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل مشخص می شود. ضریب تعیین تعدیل شده در آزمون فرضیه سوم برابر با ۰,۴۹ است؛ بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت؛ احتمال همبستگی بین سطح آشنایی دانشجویان در استفاده مناسب از سیستم جدید آموزشی و کیفیت خدمات آموزشی معادل ۰,۴۹ می باشد. این همبستگی مستقیم بوده و بنابراین در واقع با بهبود و ارتقای سطح آشنایی دانشجویان در استفاده مناسب از سیستم جدید آموزشی، سطح کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان افزایش می یابد.

آزمون فرضیه چهارم

۴. بین انگیزه در استفاده از آموزش های مجازی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به نتایج به دست آمده از رابطه رگرسیونی و ضریب متغیر مستقل در معادله فرضیه چهارم که توسط بسته نرم افزاری اس پی اس اس استخراج شده است؛ ضریب رگرسیونی عامل انگیزه در استفاده از آموزش های مجازی تقریباً برابر ۰,۲۸ است؛ و با در نظر گرفتن سطح اطمینان ۹۵٪ و سطح معنی ۵٪ این ضریب از نظر آماری معنی دار است؛ بنابراین این فرضیه در سطح معنی دار ۵٪ پذیرفته می شود؛ به عبارت دیگر بین انگیزه در استفاده از آموزش های مجازی و کیفیت خدمات آموزشی رابطه آماری مثبت و معنی داری وجود دارد. به این معنی که افزایش انگیزه در استفاده از آموزش های مجازی باعث افزایش سطح کیفی خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان می شود.

جدول ۴: ضرایب رگرسیونی فرضیه چهارم

Coefficients ^a					
Model	B	Unstandardized Coefficients Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
1 (Constant)	-.581	.289		-2.010	.050
Motivation	.277	.011	.921	16.719	.000

a. Dependent Variable: Learning Quality

آزمون آنوا و آزمون P-Value نیز معنی داری ضریب رگرسیونی این فرضیه را تایید می کند. مقدار P-Value در جدول آنوا تقریباً معادل صفر می باشد؛ بنابراین می توان گفت؛ رابطه همبستگی بین انگیزه در استفاده از آموزش های مجازی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان از نظر آماری معنی دار است. در این فرضیه نیز، میزان احتمال همبستگی میان دو دسته داده در آینده توسط ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل مشخص می شود. ضریب تعیین تعدیل شده در آزمون فرضیه چهارم برابر با ۰,۷۹ است؛ بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت؛ احتمال همبستگی بین انگیزه در استفاده از آموزش های مجازی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان معادل ۰,۷۹ می باشد. این همبستگی مستقیم بوده و بنابراین در واقع با بهبود و افزایش انگیزه در استفاده از آموزش های مجازی، سطح کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان افزایش می یابد. آزمون آنوا و آزمون P-Value نیز معنی داری ضریب رگرسیونی این فرضیه را تایید می کند. مقدار P-Value در جدول آنوا تقریباً معادل صفر می باشد؛ بنابراین می توان گفت؛ رابطه همبستگی بین انگیزه در استفاده از آموزش های مجازی و کیفیت خدمات آموزشی در دانشگاه های گیلان از نظر آماری معنی دار است.

بحث و نتیجه گیری

در آموزش مجازی یکی از هدف های عالی نظام تعلیم و تربیت افزایش کیفیت یادگیری دانشجویان و رشد علمی و فرهنگی آن ها می باشد. ابهام در مورد کیفیت محتوای ارائه شده از طریق فناوری اطلاعات و معیارهای سنجش در آموزش از طریق شبکه های اجتماعی را، از جمله محدودیت های توسعه آموزش از طریق فناوری های اطلاعاتی داشته است. کیفیت در یادگیری به منظور هدر رفتن سرمایه های انسانی منابع مادی و مالی لازم و هماهنگی بین توسعه نظام های آموزشی و کارایی آن امری ضروری است. استفاده از آموزش الکترونیکی و فناوری های نوین آموزشی در دانشگاه ها و بهره گیری از آن ها در مراکز آموزشی هرچند که نمی تواند تنها ابزار مقابله با تهدیدها و رهایی از امواج خروشان تغییرات پرشتاب جامعه بشری باشد؛ اما به محیط های آموزشی نوید می دهد که با استفاده مستمر از این فناوری ها حداقل در امر آموزش گامی موثر برمی دارند (جانقربان، ۱۳۹۶). اگر چه شیوع بیماری کرونا، مشکلات عدیده ای برای کشورمان ایجاد نمود؛ اما منجر به شکوفایی برخی قابلیت ها در کشور شد که از جمله آن می توان به فراگیر شدن و رونق یافتن آموزش مجازی در سراسر کشور اشاره نمود. آموزش مجازی در کشور ما وارد یک فاز جدیدی شده است. این تحقیق اثبات نمود که مشکلات محدودیت های زیرساختی شبکه، عدم آشنایی و آموزش اساتید و دانشجویان به منظور استفاده مناسب از سیستم جدید آموزشی، عدم انگیزه در استفاده از آموزش های مجازی به ترتیب از مهم ترین چالش های سیستم آموزش مجازی است. مسئولین امر نیز بیش از پیش بر اهمیت آموزش از راه دور و آموزش های مبتنی بر یادگیری الکترونیکی واقف شده اند؛ بنابراین انتظار می رود که با توسعه زیرساخت های لازم از قبیل توسعه شبکه سراسری اینترنت و افزایش سرعت آن، تولید نرم افزارهای آموزشی تعامل محور، برگزاری دوره های ضمن خدمت به اساتید جهت استفاده از سامانه های آموزش مجازی و چگونگی ارتقای تولید محتوای بهتر توسط آنان همچنین برگزاری دوره های آموزشی مناسب برای دانشجویان و ایجاد انگیزه دانشجویان به استفاده از سیستم آموزش مجازی و ایجاد انگیزه در دانشجویان به استفاده از فن آوری اطلاعات و ارتباطات شاهد رونق روزافزون آموزش مجازی در کشور باشیم.

منابع و مآخذ

- ۱- باقرزاده همایی، م. (۱۳۹۹). تاثیر عملکرد آموزش در فضای مجازی در تعاملات یادهی و یادگیری. پژوهشنامه اورمزد
- ۲- بخشعلی پور، معصومه و عظیمی، محمد (۱۴۰۰). یادگیری مبتنی بر واقعیت مجازی در دانش آموزان ابتدایی
- ۳- پاشا شریفی، ح؛ و میرهاشمی، م؛ و نامی، پ. (۱۳۹۹). شناسایی و بررسی مولفه های دخیل در ارتقای کیفیت یادگیری در دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی نظامی. مدیریت نظامی
- ۴- پاک سرشت، ص؛ و خلیلی ثابت، م؛ و واحدی، م؛ و منفرد، آ. (۱۳۹۵). مقایسه دانش و نگرش دانشجویان آموزش مجازی با دانشجویان غیر مجازی در مورد آموزش الکترونیکی. پژوهش در آموزش علوم پزشکی
- ۵- جزینی، ع. (۱۳۹۷). تاثیر دوره های آموزش مجازی دانشگاه ها و مؤسسات غیرانتفاعی بر توسعه دانش آموز و توسعه منابع انسانی
- ۶- حمزه لو، زهره و رحیمی، سعدا (۱۳۹۹). کیفیت آموزش و یادگیری در فضای مجازی شاد از نظر دانش آموزان دوره ابتدایی در نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸
- ۷- خضری، م؛ و وحدانی، م؛ و محمودپور، ع. (۱۳۹۹). مطالعه نقش آموزش مجازی در روابط بین فردی ادراک شده دانش آموزان نسبت به معلمان. پژوهش های مشاوره (تازه ها و پژوهش های مشاوره)
- ۸- زرقانی، م؛ و اسکروچی، ر؛ و حسینی، آ؛ و نوری شادکام، م؛ و گل محمدی، ع؛ و مستغاثی، م. (۱۳۹۴). کتابخانه مجازی: عنصری ضروری در ساختار آموزش مجازی. مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد
- ۹- شاه بیگی، ف؛ و نظری، س. (۱۳۹۰). آموزش مجازی: مزایا و محدودیت ها. مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد
- ۱۰- صابری، ر؛ و شریف زاده، م. (۱۳۹۸). ارزیابی برنامه درسی اجرا شده در آموزش های مجازی دانشگاه فرهنگیان: جایگاه نیازها، محتوی و روش در آموزش های مجازی. راهبردهای نوین تربیت معلمان
- ۱۱- صالحی، ک؛ و قاسمی، م؛ و فلاحتی و؛ و نامداری و. (۱۳۹۵). تحلیل مضامین شناختی تجربه زیسته استادان در خصوص کیفیت دوره های آموزش مجازی. پژوهش های کاربردی روانشناختی (روانشناسی و علوم تربیتی)
- ۱۲- صمدی، پ؛ و رجایی پور، س؛ و آفاحسینی، ت؛ و قلاوندی، ح. (۱۳۸۷). تبیین جو یادگیری اثربخش بر اساس مولفه های مدیریت کلاس درس در مدارس راهنمایی شهر ارومیه. اندیشه های نوین تربیتی
- ۱۳- علی پور، ن؛ و نوروزی، د؛ و نوریان، م. (۱۴۰۰). طراحی الگوی مولفه های موثر بر کیفیت محیط های یادگیری الکترونیکی. فناوری آموزش (فناوری و آموزش)
- ۱۴- غلامی، ا؛ و جلالی فرد، ح. (۱۳۹۸). تاثیر آموزش مجازی بر میزان یادگیری درس زیست شناسی در دانش آموزان دختر پایه یازدهم شهرستان دلگان. پویش در آموزش علوم پایه
- ۱۵- فارغ زاده، ن؛ و کاشی، ع. (۱۳۹۳). بررسی روش ها و ابزارهای آموزش مجازی به منظور ارتقاء کیفیت آموزش از دیدگاه اساتید دانشگاه آزاد واحد خداوند. رهیافتی نو در مدیریت آموزشی
- ۱۶- قربانخانی، م؛ و صالحی، ک. (۱۳۹۵). بازنمایی چالش های آموزش مجازی در نظام آموزش عالی ایران: مطالعه ای با روش پدیدار شناسی. فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی

۱۷- کیان، م. (۱۳۹۳). چالش‌های آموزش مجازی: روایت آنچه در دانشگاه مجازی آموخته نمی‌شود. مجله دانشگاهی یادگیری الکترونیکی

۱۸- مولائی قولنجی، یعقوب، ۱۳۹۹، بررسی چالش‌ها و مشکلات تدریس فضای مجازی در ایام شیوع ویروس کرونا از دیدگاه معلمان، اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت، میناب

۱۹- مهدیون، ر؛ و قهرمانی، م؛ و فراستخواه، م؛ و ابوالقاسمی، م. (۱۳۹۰). کیفیت یادگیری در مراکز آموزش الکترونیکی دانشگاهی؛ مطالعه‌ای کیفی. تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی (کتابداری)

۲۰- نصیری، ف. (۱۳۸۴). عوامل زیربنایی در استقرار نظام آموزش مجازی. پیک نور- علوم انسانی، ۳(۲). (ویژه یادگیری و آموزش از راه دور)

21- Amanda R. Hurlbut, (2018). Online vs. traditional learning in teacher education: a comparison of student progress, American Journal of Distance Education

22- Amber D. Dumford •Angie L. Miller, (2018). Online learning in higher education: exploring advantages and disadvantages for engagement

23- Kebritchi, Mansureh, Lipschuetz, Angie, Santiago, Lilia (2017) Issues and Challenges for Teaching Successful Online Courses in Higher Education

24- Mohammad Alawamleh, Lana Mohannad Al-Twait and Gharam Raafat Al-Saht, (2020). The effect of online learning on communication between instructors and students during Covid-19 pandemic

25- Rasheed Abubakar Rasheed, Amir rudin Kamsin*, NorAniza Abdullah (2020) Challenges in the online component of blended learning: A systematic review

Investigating the Challenges of Education and the Quality of Educational Services in the Universities of Gilan Province

Farshad Sameni^{*1}

Abstract

In recent decades, many efforts have been done on E-learning in Iran. But there were not enough success to create a suitable virtual education system. Hence, it becomes necessary to expand the use of virtual education due to spread of the corona disease in Iran. The main purpose of this research was to investigate the challenges and problems of E-education in Iran and finding solutions to improve the quality of educational services in the Iranian universities, especially the the universities of Gilan. The research data was collected by distributing questionnaires. These questionnaires were distributed among 344 university teachers in Gilan province in 2020. The findings showed that there are some the problems to expand E-learning such as network infrastructural limitations, lack of familiarity of university teachers and students with the new educational system, lack of motivation among the learners and teachers. Finally, the study provided suitable solutions to deal with those problems.

Keywords

E-Learning, Educational Problems, Learning Quality, Information and Communication Technology.

1. Department of Management and Economics, Roudsar and Amlash Branch, Islamic Azad University, Roudsar, Iran (* Corresponding Author: farshadsameni@gmail.com).